

УДК 347.73:340.15(477)

DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.10041164>

О.М. БАНДУРКА,

Перший віцепрезидент Національної академії правових наук України, доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України, член президії НАПрН України, Заслужений юрист України, м. Харків, Україна; e-mail: apnu@ukr.net;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0240-5517>

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВИЗНАЧЕННЯ ЗАВДАНЬ І ПРИНЦИПІВ ФІНАНСОВОГО ЗАХИСТУ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ В УКРАЇНІ

O.M. BANDURKA,

First Vice President, National Academy of Legal Sciences of Ukraine, Doctor of Law, Professor, Academician of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine, Member of the Presidium of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine, Honored Lawyer of Ukraine, Kharkiv, Ukraine; e-mail: apnu@ukr.net;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0240-5517>

LEGAL PRINCIPLES FOR DEFINING TASKS AND PRINCIPLES OF FINANCIAL PROTECTION FOR SERVICEMEN IN UKRAINE

АНОТАЦІЇ (ABSTRACTS), КЛЮЧОВІ СЛОВА (KEY WORDS)

Постановка проблеми. Наразі нагальним є розгляд потреб та вимог військовослужбовців щодо фінансового захисту, включаючи питання їхнього доходу, соціальних гарантій та фінансового стану під час військової служби. Актуальним є визначення правових основ та регулюючих законів, що стосуються фінансового захисту військовослужбовців в Україні, а також визначення завдань і принципів, які формують основу фінансового захисту військовослужбовців. **Метою** статті є визначення кола завдань та принципів фінансового захисту військовослужбовців як настанов правового регулювання цього захисту, що має особливе значення в умовах запровадження воєнного стану в наслідок російської агресії. Використані **методи**: нормативно-правового аналізу для дослідження чинного законодавства та норм, що регулюють фінансовий захист військовослужбовців в Україні.; порівняльного аналізу щодо фінансового захисту військовослужбовців для виявлення передових підходів і можливих покращень; документальний аналіз – для вивчення офіційних документів, рішень та постанов, що стосуються фінансового захисту військовослужбовців та їхньої ролі в системі оборони. **Результати.** Визначено, що фінансовий захист військовослужбовців можна вважати одним з основних факторів, що впливає на ефективність військової служби. Україна має негативний досвід 1990-х років, коли зменшення обсягів фінансового забезпечення соціальних потреб військовослужбовців мало негативний вплив на знецінення військової служби та як наслідок – руйнівний вплив на боєздатність Збройних сил в цілому. Наголошено на тому, що саме завдання та принципи розкривають основні характеристики та визначають роль фінансового захисту військовослужбовців як вагомого елементу механізму національної безпеки. **Висновки.** Встановлено, що завданнями фінансового забезпечення військовослужбовців є основні соціально-економічні напрямки його впливу на ефективність військової служби. До таких завдань віднесено: задоволення багатоаспектних життєвих потреб військовослужбовців на високому рівні, який відповідає суспільним очікуванням від якості реалізації такої служби; підкреслення соціальної значущості військової служби; компенсація військовослужбовцям ризикованості виконання ними своїх службових обов'язків. Доведено, що принципи являють собою основоположні засади, які лежать в основі фінансового забезпечення військовослужбовців, та визначаються низкою нормативно-правових актів різної юридичної сили. Виділено наступні принципи: конституційні, загально-правові, галузеві (насамперед, фінансово-правові та принципи соціального захисту), а також специфічні принципи фінансового захисту військовослужбовців. До останніх віднесено такі: прозорість джерел фінансового захисту військовослужбовців; виключно законодавче визначення видів, обсягу та джерел фінансового захисту військовослужбовців; відповідність фінансового захисту ступеню ризику військової служби; гідного рівня фінансового захисту військовослужбовців та членів сімей військовослужбовців, що втратили життя чи здоров'я у зв'язку з проходженням військової служби.

Ключові слова: фінансово-правові принципи; фінансово-правовий захист; завдання фінансового захисту військовослужбовців; соціальний захист військовослужбовців

***

Problem statement. Currently, an urgent consideration is the assessment of the needs and requirements of military personnel regarding their financial protection, including issues related to their income, social guarantees, and financial well-being during military service. It is essential to determine the legal foundations and regulatory laws governing the financial protection of military personnel in Ukraine, as well as to define the tasks and principles that form the basis of their financial protection. The **purpose** of this article is to delineate the scope of tasks and principles for the financial protection of military personnel as guidelines for legal regulation, which holds particular significance in conditions of the introduction of a state of war due to Russian aggression. Used **methods:** normative-legal analysis for the study of current legislation and norms regulating the financial protection of servicemen in Ukraine; comparative analysis regarding the financial protection of servicemen to identify advanced approaches and potential improvements; documentary analysis - for the examination of official documents, decisions, and resolutions related to the financial protection of servicemen and their role in the defense system.

Results. Ukraine has a negative experience of the 1990s, when the reduction of financial support for the social needs of servicemen had a negative impact on the devaluation of military service and, as a result, a devastating impact on the combat effectiveness of the Armed Forces as a whole. It is emphasized that the tasks and principles reveal the main characteristics and determine the role of financial protection of military personnel as an important element of the national security mechanism. **Conclusions.** It was established that the tasks of financial support of military personnel are the main socio-economic directions of its influence on the effectiveness of military service. These tasks include: meeting the multifaceted life needs of servicemen at a high level that meets public expectations of the quality of such service; emphasizing the social significance of military service; compensation to servicemen for the riskiness of their duties. It has been proven that the principles represent the fundamental principles that underlie the financial support of military personnel, and are defined by a number of regulatory and legal acts of different legal force. The following principles are highlighted: constitutional, general legal, branch (first, financial and legal and principles of social protection), as well as specific principles of financial protection of military personnel. The latter include the following: transparency of sources of financial protection of military personnel; exclusively legislative definition of the types, scope and sources of financial protection of military personnel; compliance of financial protection with the degree of risk of military service; a decent level of financial protection of servicemen and family members of servicemen who lost their lives or health in connection with military service.

Keywords: financial and legal principles; financial and legal protection; task of financial protection of military personnel; social protection of military personnel

Постановка проблеми

Актуальність теми обумовлена тим, що в умовах воєнного стану в Україні визначення правових засад фінансового забезпечення захисників Вітчизни впливає на стан суверенітету, державну цілісність і незалежність країни. Фінансовий захист військовослужбовців можна вважати одним з основних факторів, що визначає ефективність військової служби взагалі, а в кризових становищах набуває вкрай актуального значення. Питанням правового та соціального захисту військових держава завжди приділяла вагоме значення, про що свідчить чинний закон України "Про соціальний та правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей" а також низка інших нормативно-правових актів [1; 2]. Проте, наявні розбіжності в повноваженнях учасників бюджетного процесу щодо фінансування матеріального забезпечення військових, пільг, компенсацій, пенсій тощо, яке наштовхується на недостатність коштів, затримку виплат, процедурні вимоги оформлення та інші проблеми фінансового забезпечення, військово-

вих, потребує законодавчого врегулювання. Вагомість правового врегулювання цих питань загострюється прагненням України до європейських стандартів життя, євроінтеграції економіки та вступу до НАТО. Слушним є висновок науковців: "В сучасних умовах предметом наукового вивчення повинен стати фінансово-правовий захист, як діяльність держави, що охоплює правовідносини у сфері фінансування заходів з соціального захисту" [3, с.133].

Отже, фінансово-правовий захист військовослужбовця має спрямування забезпечити дотримання його соціального захисту на основі задоволення низки найважливіших потреб, законом визначеним фінансуванням. Важливість фінансово-правового захисту військовослужбовців не можливо переоцінити. Доцільно пригадати, що у другій половині 1990-х років був розпочатий процес призупинення (з метою відміни) пільг, якими користувались військовослужбовці та члени їх сімей. Передусім – це призупинення пільгової платні за житло і комунальні послуги та безкоштовного проїзду до місця проведення

відпустки. Це призвело до виникнення внутрішньої напруги серед військовослужбовців, незадоволення проведенням такої соціальної політики у Збройних силах України. Існуюче незадоволення щодо призупинення пільг військовослужбовцям не виявлялося у відкритих масових проявах невдоволення, однак у військовому середовищі проблема погіршення соціальної захищеності військовослужбовців у той період активно обговорювалась і фактично в усіх військовослужбовців викликала невдоволення. Отже, постала проблема, яка вимагала свого вирішення, адже ігнорування або небажання її зауважувати мало би негативні наслідки для Збройних сил загалом. Послаблення соціального захисту військовослужбовців у той час негативно вплинуло на морально-психологічний стан особового складу, знизило мотивацію до служби, викликало невдоволення соціальною політикою [4, с.148]. Держава не має права на повторення минулих помилок, особливо у важкі часи повномасштабного вторгнення держави-терориста. Без чіткого розуміння завдань та принципів фінансового захисту військовослужбовців як його основи не можливе подальше вдосконалення та доведення до рівня Європейських стандартів.

Питання фінансового та соціального захисту військовослужбовців були розглянуті у працях М.С. Ільницького, Ю.М. Крет, А.Л. Папіряна та інших. Проте, у працях вчених не достатньо уваги було приділено саме питанням завдань та принципів такого захисту. Тоді як у працях вчених, які досліджували принципи фінансових правовідносин, зокрема, О.П. Гетманець, Д.В. Коробцової, М.П. Кучерявенко, Т.А. Латковської, О.В. Покатаєвої, О.А. Семчика та інших, – принципи фінансового захисту військовослужбовців не стали об'єктом окремих досліджень у науці фінансового права.

Тому *метою* статті є з'ясування завдань та принципів, які визначають спрямованість змісту фінансового захисту військовослужбовців на правових підставах. Її *новизна* полягає в поглибленому розумінні сучасних завдань і принципів фінансового захисту військовослужбовців на підставі чинного вітчизняного законодавства, відкритті нових знань та інсайтів у сфері фінансового захисту військовослужбовців. Завданнями статті є характеристика ролі фінансового захисту військовослужбовців у сучасних умовах та визначення видів принципів, які лежать в основі його реалізації, спираючись на чинне вітчизняне законодавство.

Грошове забезпечення військовослужбовців як елемент підвищення їх соціального статусу

В тлумачному словнику категорія "завдання" розглядається як наперед визначений, запланований для виконання обсяг роботи, справа і т. ін., або мета, до якої прагнуть; те, що хочуть здійснити [5, с.40]. Іншими словами, завдання – це настанови певної діяльності.

Законом України "Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей" встановлено, що держава гарантує військовослужбовцям достатнє матеріальне, грошове та інші види забезпечення в обсязі, що відповідає умовам військової служби, стимулює закріплення кваліфікованих військових кадрів. До складу грошового забезпечення входять: посадовий оклад, оклад за військовим званням; щомісячні додаткові види грошового забезпечення (підвищення посадового окладу, надбавки, доплати, винагороди, які мають постійний характер, премія); одноразові додаткові види грошового забезпечення. Грошове забезпечення визначається залежно від посади, військового звання, тривалості, інтенсивності та умов військової служби, кваліфікації, наукового ступеня і вченого звання військовослужбовця. Грошове забезпечення підлягає індексації відповідно до Закону [1]. Таким чином, грошове забезпечення як елемент фінансового захисту має своїм завданням створення достатнього рівня обсягу перелічених видів забезпечення, а також стимулювання вступу та проходження особами військової служби. Окрім названого забезпечення фінансовий захист охоплює й інші форми свого прояву. Так, вище названим Законом у ст.14 передбачено надання пільг, наприклад, щодо безоплатного проїзду: 1) залізничним, повітряним, водним та автомобільним (за винятком таксі) транспортом: а) у відрядження; б) у відпустку в межах України; в) при переведенні на нове місце проходження військової служби або у зв'язку з передислокацією військової частини; г) до місця проживання, обраного при звільненні з військової служби, в межах України; 2) всіма видами транспорту загального користування міського, приміського та міжміського сполучення (за винятком таксі) – тільки військовослужбовці строкової військової служби [1]. Пільги на проїзд не вичерпують усіх видів фінансового захисту військовослужбовців.

Законом України "Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб" визначено право осіб з числа війсь-

ковослужбовців (крім військовослужбовців строкової служби) рядового, сержантського, старшинського та офіцерського складу, при наявності встановленої цим Законом вислуги на військовій службі, – на довічну пенсію за вислугу років. Військовослужбовці, особи, які мають право на пенсію за цим Законом, які стали особами з інвалідністю за умов, передбачених цим Законом, набувають право на пенсію по інвалідності. Члени сімей військовослужбовців, осіб, які мають право на пенсію за цим Законом, які загинули чи померли або пропали безвісти, мають право на пенсію в разі втрати годувальника [6]. Таким чином, на підставі чинного законодавства слід визначити, що фінансовий захист військовослужбовців охоплює не лише час проходження військової служби, але й невизначений певними строками час, за наявності визначених законом умов. Означене пов'язано з певним компенсуванням ризикованості як ознаки, властивій проходженню військової служби, зокрема, втратою життя чи здоров'я.

Необхідно погодитися з позицією А.І. Сизова та Л.В. Цюкало щодо необхідності проводити послідовну і цілеспрямовану політику, направлену на підвищення статусу військовослужбовців, що безпосередньо впливає на ефективність соціального напрямку. Адже створення належної мотивації до військової служби за рахунок посилення соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей, а саме збільшення розміру грошового забезпечення, забезпечення їх житлом, надання кваліфікованої медичної допомоги сприяє покращенню виконання поставлених завдань. Варто пам'ятати, що військовослужбовці мають значно вищі ризики у порівнянні з іншими громадянами у зв'язку з безпосередньою участю у військових конфліктах, та особливо в сучасних умовах захисту цілісності держави на сході України. Однією з умов залучення висококваліфікованих фахівців до Збройних Сил України є створення ефективного механізму фінансового забезпечення соціальних гарантій військовослужбовців [7, с.24].

Принципи як елемент характеристики фінансового захисту військовослужбовців

Академічний тлумачний словник української мови розглядає "принцип" як: основне вихідне положення якої-небудь наукової системи, теорії, ідеологічного напрямку і т. ін.; особливість, покладену в основу створення або здійснення чогось, спосіб створення або здійснення чогось;

переконавання, норма, правило, яким керується хто-небудь у житті, поведінці [8, с.693]. При характеристиці принципу зазвичай звертається увага, що він, по-перше, становить ідею, положення, вимогу, цінність, стандарт і, по-друге, він є не простим положенням, ідеєю, вимогою, цінністю, стандартом, а основним основоположним, засадничим, фундаментальним, вихідним, загальним, керівним, відправним, провідним [9, с.49]. Принципи у загальносемантичному розумінні вочевидь характеризують ті засади, на яких відбувається та чи інша діяльність. Доцільно зазначити, що принципи фінансового захисту військовослужбовців базуються на багатьох надгалузевих та галузевих правових принципах. Насамперед, мова йде про загально-правові принципи, відображені в Основному Законі України. До загально-правових принципів відносять: принцип свободи (право виступає як міра свободи); принцип справедливості; принцип рівності усіх перед законом, рівність прав і обов'язків, незалежно від національної релігійної й іншої приналежності, службового й іншого положення, рівна відповідальність перед законом; принцип гуманізму (право на життя, здоров'я, особисту волю і безпеку, право на охорону своєї честі і репутації, недоторканість особи й ін.); принцип демократизму; принцип законності [10, с.102]. Перелічені принципи мають надгалузевий характер і відображені у нормах Конституції, саме ці принципи встановлюють засади розвитку всіх суспільних відносин в державі. Як підкреслюють І.В. Кирєєва та Д.В. Коробцова, в основі виділення конституційних принципів лежить форма нормативного закріплення. Конституційні норми, які встановлюють принципи фінансового та відповідно бюджетного права, є нормами прямої дії, що дозволяє спиратися на ці норми учасникам правовідносин без внесення відповідних доповнень до нормативно-правових актів фінансового, чи зокрема бюджетного законодавства [11, с.207–208]. До важливих конституційних норм, які визначають засади фінансового захисту військовослужбовців, слід віднести: ст.1, в якій серед іншого Україна визнається соціальною та правовою державою; відповідальність держави перед людиною за свою діяльність (ст.3); ст.17, що закріплює обов'язок держави забезпечувати соціальний захист громадян України, які перебувають на службі у Збройних силах України та в інших військових формуваннях, а також членів їхніх сімей; право на належні, безпечні і здорові умови праці, на

заробітну плату, не нижчу від визначеної законом (ст.43); право громадян на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом, право на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, що включає достатнє харчування, одяг, житло (ст.48); право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування (ст.49) [12].

Надалі йдуть галузеві принципи. До принципів фінансового права, які визначають його галузеві особливості, вчені відносять: принцип пріоритету публічних фінансів у правовому регулюванні відносин у галузі фінансової діяльності; принцип соціальної спрямованості фінансового законодавства; гласність; плановість, а також принцип єдності фінансової політики та грошової системи. Тобто, до загальних фінансово-правових принципів належать такі, які відображають особливості правових форм регулювання фінансових відносин [13, с.63–64]. Перелічені принципи знаходять своє втілення у конкретних нормах законодавства, що регулює фінансовий захист військовослужбовців.

А.Л. Папікян виділяє такі принципи соціальної політики у Збройних силах України: законність і дотримання прав людини; комплексність і системність використання широкого спектра прийомів та засобів; відкритість і доступність соціальних послуг для усіх; забезпечення прозорості та громадського контролю за діяльністю органів, відповідальних за проведення соціальної політики у Збройних силах України; відповідальність суб'єктів соціальної роботи за дотримання етичних і правових норм у стосунках із людьми; відповідність завдань соціальної роботи рівню їхнього фінансово-економічного забезпечення [4, с.151–152]. Такі принципи також мають галузевий характер та відображають бачення автора щодо подальшого розвитку правової регламентації соціального та, відповідно, фінансового захисту військовослужбовців.

З урахуванням того, що законодавство про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб, які мають право на пенсію, базується на Конституцію України і складається з Законів "Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб", "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" та

інших нормативно-правових актів України, прийнятих відповідно до цих законів [14], доцільно розглянути норми цих актів, що визначають засади, на основі яких відбувається фінансовий захист військовослужбовців в межах пенсійного забезпечення. Законом України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" встановлено низка принципів його реалізації, з яких до сфери фінансового захисту військовослужбовців слід віднести такі: законодавчого визначення умов і порядку здійснення загальнообов'язкового державного пенсійного страхування; обов'язковості страхування осіб, які працюють на умовах трудового договору (контракту) та інших підставах, передбачених законодавством; заінтересованості кожної працездатної особи у власному матеріальному забезпеченні після виходу на пенсію; рівноправності застрахованих осіб щодо отримання пенсійних виплат та виконання обов'язків стосовно сплати страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування; диференціації розмірів пенсій залежно від тривалості страхового стажу та розміру заробітної плати (доходу); солідарності та субсидування в солідарній системі; фінансування видатків на виплату пенсій, надання соціальних послуг за рахунок страхових внесків, бюджетних коштів і коштів цільових фондів; державних гарантій реалізації застрахованими особами своїх прав; гласності, прозорості та доступності діяльності Пенсійного фонду; обов'язковості фінансування за рахунок коштів Пенсійного фонду витрат, пов'язаних з виплатою пенсій та наданням соціальних послуг, в обсягах, передбачених цим Законом; цільового та ефективного використання коштів загальнообов'язкового державного пенсійного страхування; відповідальності суб'єктів системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування за порушення норм цього Закону, а також за невиконання або неналежне виконання покладених на них обов'язків [14]. Перелічені принципи мають специфічний характер та охоплюють пенсійний фінансовий захист у тому числі й військовослужбовців.

Вагомим специфічним принципом доцільно назвати принцип прозорості джерел фінансування соціально-економічного захисту військовослужбовців, що безпосередньо витікає із ст.23 Закону України "Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей", згідно якої фінансове забезпечення витрат, пов'язаних з реалізацією цього Закону,

здійснюється за рахунок коштів, що передбачаються в Державному бюджеті України на відповідний рік для Міністерства оборони України, розвідувальних органів України та інших центральних органів виконавчої влади, що мають у своєму підпорядкуванні військові формування та правоохоронні органи, інших джерел, передбачених законом. Пільги, компенсації та гарантії, передбачені цим Законом, надаються за рахунок і в межах бюджетних асигнувань на утримання відповідних бюджетних установ [1]. Таким чином, мова йде про чіткість законодавчого визначення джерел фінансового захисту військовослужбовців.

Висновки

1. Завданнями фінансового забезпечення військовослужбовців є забезпечення ресурсами фінансування основних соціально-економічних напрямів, що закріплені законом, з метою його впливу на підвищення ефективності військової служби. До завдань віднесені: задоволення багатоаспектних життєвих потреб військовослужбовців на високому рівні, який відповідає суспільним очікуванням від якості реалізації такої служби; підкреслення соціальної значущості військової служби; компенсація військовослужбовцям ризикованості виконання ними своїх службових обов'язків.

2. Фінансово-правові принципи захисту військовослужбовців являють собою основоположні засади, що лежать в основі фінансового забез-

печення військовослужбовців та визначаються низкою нормативно-правових актів різної юридичної сили. Можна виділити: конституційні, загально-правові принципи; галузеві фінансово-правові принципи; принципи соціального захисту, які також мають галузевий характер; та принципи специфічні, які уточнюють перелічені групи принципів саме у сфері фінансового захисту військовослужбовців. До останніх можна віднести такі: прозорість джерел фінансового захисту військовослужбовців; виключно законодавчого визначення видів, обсягу та джерел фінансового захисту військовослужбовців; відповідність фінансового захисту ступеню ризику військової служби; гідного рівня фінансового захисту військовослужбовців та членів сімей військовослужбовців, що втратили життя чи здоров'я у зв'язку з проходженням військової служби.

Розглянуті завдання та принципи мають бути враховані у подальших дослідженнях, пов'язаних із вдосконаленням правових засад фінансового захисту військовослужбовців.

Конфлікт інтересів

На думку автора конфлікт інтересів відсутній.

Вираз вдячності

Дослідження виконане відповідно до планів науково-дослідних робіт Національної академії правових наук України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про соціальний та правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 20.12.1991 № 2011-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 15. Ст. 190. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text> (дата звернення: 12.07.2022).
2. Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дій воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2022. *Офіційний вісник України*. 2022. № 25. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення 24.06.2023).
3. Ільницький М. С., Крет Ю. М. (2023). Особливі соціальні виплати військовослужбовцям, як об'єкт фінансово-правового захисту. *Форум Права*, 74(1), 132–140. <http://doi.org/10.5281/zenodo.7699520>
4. Папікян А. Л. Формування системи соціального і правового захисту військовослужбовців Збройних сил України. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Сер. Юридичні науки*. 2014. № 801. С. 147–152.
5. Словник української мови: в 11 т. / редкол.: І. К. Білодід (голова) та ін. Київ: Наук. думка, 1970–1980. Т. 3: З / ред. тому: Г. М. Гнатюк, Т. К. Черторизька. 1972. 744 с.
6. Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб: Закон України від 09.04.1992 № 2262-XII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2262-12#n2>
7. Сизов А. І., Цюкало Л. В. Перспективи фінансового забезпечення військовослужбовців Збройних сил України. *International Journal of Innovative Technologies in Economy*. 2019. № 7(27). С. 23–28.
8. Словник української мови: в 11 т. / редкол.: І. К. Білодід (голова) та ін. Київ: Наук. думка, 1970–1980. Т. 7: Поїхати-Приробляти. 1976. 723 с.
9. Прийма С. В. Поняття принципу в аспекті співвідношення з суміжними категоріями. *Державне будів-*

- ництво та місцеве самоврядування. 2014. Вип. 28. С. 46–55.
10. Галиахметов І. А. Загальноправові принципи в нормах муніципального права України. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Право*. 2011. Вип. 15. Ч. 1. С. 101–105.
  11. Киреева І. В., Коробцова Д. В. Роль конституційних принципів у регулюванні бюджетних правовідносин. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 3. С. 206–209. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-3/52>
  12. Конституція України: Закон України від 28.06.1996. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
  13. Гетманець О. П., Коробцова Д. В. Принципи бюджетного права України: Монографія. Х.: Харківський національний університет внутрішніх справ, 2017. 268 с.
  14. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2003 № 1058–IV. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text>

REFERENCES

1. Pro sotsialnyu ta pravovyyu zakhyst viyskovosluzhbovtziv ta chleniv yikh simey [On social and legal protection of servicemen and their family members]. *Zakon Ukrayiny* (20.12.1991 No. 2011-12). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*, 1992, (15), 190. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text> (in Ukr.).
2. Pytannya deyakykh vyplat viyskovosluzhbovtziv, osobam ryadovoho i nachalnytskoho skladu, politseyskym ta yikh simyam pid chas diy voyennoho stanu [The issue of certain payments to military personnel, rank and file officers, police officers and their families during martial law]. *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny* (28.02.2022). *Ofitsiynyy visnyk Ukrayiny*, 2022, (25). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2022-%D0%BF#Text> (in Ukr.).
3. Ilnytskyy, M. S., & Kret, YU. M. (2023). Osoblyvi sotsialni vyplaty viyskovosluzhbovtziv, yak obyekt finansovo-pravovoho zakhystu [Special social payments to military personnel as an object of financial and legal protection]. *Forum Prava*, 74(1), 132–140. <http://doi.org/10.5281/zenodo.7699520> (in Ukr.).
4. Papikyan, A. L. (2014). Formuvannya systemy sotsialnoho i pravovoho zakhystu viyskovosluzhbovtziv Zbroynykh syl Ukrayiny [Formation of the system of social and legal protection of servicemen of the Armed Forces of Ukraine]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politekhnika". Ser. Yurydychni nauky*, (801), 147–152 (in Ukr.).
5. Bilodid, I. K. (Red.). Et al. (1972). *Slovnyk ukrayinskoyi movy: v 11 t.* [Dictionary of the Ukrainian language: in 11 volumes]. Kyiv: Nauk. dumka, 1970–1980. T. 3: Z (in Ukr.).
6. Pro pensiyne zabezpechennya osib, zvilnennykh z viyskovoyi sluzhby, ta deyakykh inshykh osib [On the pension provision of persons released from military service and certain other persons]. *Zakon Ukrayiny* (09.04.1992 No. 2262-12). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2262-12#n2> (in Ukr.).
7. Syzov, A. I., & Tsyukalo, L. V. (2019). Perspektyvy finansovoho zabezpechennya viyskovosluzhbovtziv Zbroynykh syl Ukrayiny [Prospects of financial support for servicemen of the Armed Forces of Ukraine]. *International Journal of Innovative Technologies in Economy*, 7(27), 23–28 (in Ukr.).
8. Bilodid, I. K. (Red.). Et al. (1976). *Slovnyk ukrayinskoyi movy: v 11 t.* [Dictionary of the Ukrainian language: in 11 volumes]. Kyiv: Nauk. dumka, 1970–1980. T. 7: Poyikhaty-Pryroblyaty (in Ukr.).
9. Pryyma, S. V. (2014). Ponyattya pryntsyphu v aspekti spivvidnoshennya z sumizhnymy katehoriyamy [The concept of principle in the aspect of relationship with adjacent categories]. *Derzhavne budivnytstvo ta mistseve samovryaduvannya*, (28), 46–55 (in Ukr.).
10. Haliakhmetov, I. A. (2011). Zahalnopravovi pryntsyphu v normakh munitsypalnoho prava Ukrayiny [General legal principles in the norms of municipal law of Ukraine]. *Naukovyy visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriya Pravo*, 15(1), 101–105 (in Ukr.).
11. Kyryeyeva, I. V., & Korobtsova, D. V. (2021). Rol konstytutsiynykh pryntsyphiv u rehulyuvanni byudzhethnykh pravovidnosyn [The role of constitutional principles in the regulation of budgetary legal relations]. *Yurydychnyy naukovyy elektronnyy zhurnal*, (3), 206–209. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-3/52> (in Ukr.).
12. *Konstytutsiya Ukrayiny* [Constitution of Ukraine]. *Zakon Ukrayiny* (28.06.1996). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (in Ukr.).
13. Hetmanets, O. P., & Korobtsova, D. V. (2017). *Pryntsyphu byudzhethnoho prava Ukrayiny* [Principles of budget law of Ukraine]. *Monohrafiya*. KH.: Kharkivskyy natsionalnyy universytet vnutrishnikh sprav (in Ukr.).
14. *Pro zahalnoobov'язkove derzhavne pensiyne strakhuvannya* [About mandatory state pension insur-

ance]. Zakon Ukrainy (09.07.2003 No. 1058–4). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text> (in Ukr.).

ІНФОРМАЦІЯ ПРО СТАТТЮ (ARTICLE INFO)

Published in:
Форум права: 76 pp. 71–78 (3).

Related identifiers:
10.5281/zenodo.10041164
http://forumprava.pp.ua/files/071-078-2023-3-FP-Bandurka_9.pdf
http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2023_3_9.pdf

License (for files):
[Creative Commons Attribution 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Received: 12.09.2023
Accepted: 02.10.2023
Published: 10.10.2023
Available online: 10.10.2023

Cite as:

Бандурка, О. М. (2023). Правові засади визначення завдань і принципів фінансового захисту військовослужбовців в Україні. *Форум Права*, 76(3), 71–78. <http://doi.org/10.5281/zenodo.10041164>

Bandurka, O. M. (2023). Pravovi zasady vyznachennya zavdan i pryntsypiv finansovoho zakhystu viyskovosluzhbovtziv v Ukraini [Legal Principles for Defining Tasks and Principles of Financial Protection for Servicemen in Ukraine]. *Forum Prava*, 76(3), 71–78. <http://doi.org/10.5281/zenodo.10041164>